

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2005 vp

Hallituksen esitys sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi annetun hallituksen esityksen HE 68/2005 vp täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 31 päivänä toukokuuta 2005 lähettänyt sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan valmistelevalle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle käsiteltäväksi hallituksen esityksen sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 68/2005 vp).

Eduskunta on 22 päivänä syyskuuta 2005 lähettänyt sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan hallituksen esityksen sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi annetun hallituksen esityksen HE 68/2005 vp täydentämisestä (HE 129/2005 vp).

Valiokunta on käsitellyt alkuperäisen esityksen ja sitä täydentävän esityksen toistensa yhteydessä.

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta ja valtiovarainvaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (PeVL 36/2005 vp ja VaVL 22/2005 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi ja hallitussihteeri Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- budjettineuvos Pertti Tuhkanen ja finanssisihtööri Fransiska Pukander, valtiovarainministeriö
- pääjohtaja Jorma Huuhtanen ja osastopäällikkö Erkki Meriläinen, Kansaneläkelaitos
- ylitarkastaja Paula Väliverronen, verohallitus
- lakimies Jarmo Pätäri, Akava ry
- asiantuntija Johan Åström, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- työmarkkina-asiamies Merja Berglund, Suomen Yrittäjät
- neuvottelupäällikkö Jorma Skippari, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet Vakuutuskassojen yhdistys ja Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys HE 68/2005 vp

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia siten, että sairausvakuutuksen rahoitus jaettaisiin kahteen osaan, sairaanhoitovakuutuksen ja työtulovakuutuksen rahoitukseen. Sairaanhoitoetuksia olisivat Kansaneläkelaitoksen maksamat lääkekorvaukset, korvaukset lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioista, korvaukset tutkimuksesta ja hoidosta, matkakorvaukset, kuntoutusmenot, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perusturvaan kuuluvat sairaanhoitokorvaukset, korvaukset Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle sekä EU-maihin maksettavat sairaanhoidon kustannusten korvaukset. Työtuloetuksina rahoitettaisiin sairauspäivärahat, vanhempainpäivärahat, kuntoutusrahat sekä työnantajille maksettavat korvaukset vanhempainpäiväraha-ajan vuosilomakustannuksista ja työterveyshuollon järjestämisestä.

Esityksen tavoitteena on turvata sairauden perusteella myönnettävien etuuksien rahoituksen riittävyys. Tätä varten sairausvakuutuksessa vahvistetaan vakuutusperiaatetta tiivistämällä maksujen ja etuuksien välistä yhteyttä.

Sairaanhoitovakuutuksen rahoitukseen vakuutetut ja valtio osallistuisivat yhtä suurella osuudella lukuun ottamatta EU-maihin maksettavia sairaanhoidon kustannusten korvauksia, jotka valtio rahoittaisi. Sairaanhoitoetuksien rahoittamiseksi kaikilta vakuutetuilta perittäisiin 1,33 prosenttia sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua vuonna 2006. Maksu korvaisi nykyisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja sitä perittäisiin sairausvakuutusmaksun tapaan kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella. Eläke- ja etuustulojen osalta maksua perittäisiin kuitenkin 1,50 prosenttia eli nykyisen sairausvakuutusmaksun suuruisena. Sairaanhoitomaksua tarkistettaisiin vuosittain annettavalla lailla.

Työtulovakuutuksen rahoittamiseen osallistuisivat työnantajat, palkansaajat ja yrittäjät sekä valtio. Valtio rahoittaisi vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat, erityishoitorahat sekä kuntoutusrahat. Vuonna 2006 työnan-

tajat rahoittaisivat muista työtuloetuksista 73 prosenttia ja palkansaajat sekä yrittäjät yhdessä 27 prosenttia. Sen jälkeen tapahtuvat kustannusmuutokset rahoitettaisiin valtion osuutta lukuun ottamatta siten, että maksujen muutokset jakautuvat tasan työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien kesken.

Palkansaajilta ja yrittäjiltä ehdotetaan perittäväksi sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,77 prosenttia vuonna 2006. Maksu olisi verotuksessa vähennyskelpoinen, ja se perittäisiin ennakonpidätyksen yhteydessä veronalaisen palkkatulon ja yrittäjän työtulon perusteella. Päivärahamaksun perusteeksi tuleva palkka ehdotetaan määriteltäväksi siten, että se asiallisesti vastaisi työeläkevakuutusmaksujen perusteena käytettävää tulokäsitettä. Samalla muutettaisiin sairausvakuutuksen päivärahan perusteena olevan työtulon määritelmää siten, että päivärahaetuuden ja -maksun perusteet vastaisivat kaikilta osin toisiaan.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu olisi 2,06 prosenttia vuonna 2006. Maksu suoritettaisiin saman palkkatulon perusteella kuin uusi sairausvakuutuksen päivärahamaksu. Maksu nousisi yksityisillä työnantajilla, kuntatyönantajilla ja kirkkotyönantajilla 0,46 prosenttiyksikköä. Valtion ja Ahvenanmaan maakunnan muita korkeampi työnantajan sairausvakuutusmaksu ehdotetaan alennettavaksi vuoden 2006 alusta samalle tasolle muiden työnantajien maksujen kanssa. Alennus olisi 0,79 prosenttiyksikköä. Valtioneuvosto vahvistaisi jatkossa vuosittain sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun suuruuden.

Arvonlisäveron tilityksestä sairausvakuutusrahastoon ehdotetaan luovuttavaksi. Lisäksi ehdotetaan, että työnantajan kansaneläkemaksun perusteena olevaa palkkakäsitettä muutettaisiin vastaamaan työnantajan sairausvakuutusmaksun ja uuden sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteeksi ehdotettua palkkakäsitettä. Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettuun lakiin tehtäisiin myös eräitä muita pääosin teknisiä muutoksia. Kansaneläkelaitoksen järjestä-

mästä kuntoutuksesta annetun lain ja kuntoutusrahalain rahoitussäännöksiä muutettaisiin. Myös tuloverolakiin tehtäisiin ehdotetusta uudesta päivärahamaksusta aiheutuvat tekniset tarkistukset. Laki vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta kumottaisiin.

Erikseen annettavissa hallituksen esityksissä ehdotettavilla laeilla on tarkoitus hyvittää työnantajien, palkansaajien ja yrittäjien maksutason kohoaminen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Hallituksen esitys HE 129/2005 vp

Hallitus on antanut keväätistuntokaudella eduskunnalle hallituksen esityksen sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muutta-

miseksi. Eduskunnalle annettua hallituksen esitystä ehdotetaan täydennettäväksi yrittäjien omavastuuajan korvaamista ja korvaamisen rahoitusta koskevilla säännöksillä, yrittäjien työterveyshuollon laajentamista kattamaan myös sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon ja laajennuksen rahoitusta koskevilla säännöksillä sekä ehkäisevän työterveyshuollon korvausprosentin korottamista koskevilla säännöksillä.

Täydennettäväksi esitettävä hallituksen esitys sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ja täydentävä esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen, ja ne on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006 samanaikaisesti sairausvakuutuksen rahoitusta koskevien lakien kanssa. Sen 8 luvun 10 § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2006.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta pitää ehdotettua sairausvakuutuksen rahoitusuudistusta erittäin tarpeellisenä ja kannatettavana. Eduskunta on useaan kertaan viime vuosina todennut, että sairausvakuutuksen rahoitus ja kansaneläkelaitoksen maksuvalmius tulee saattaa pysyvästi vakaalle pohjalle, ja eduskunta on kiirehtinyt ratkaisujen aikaansaamista (StVM 22/2001 vp, StVM 21/2002 vp, StVM 7/2003 vp, StVM 12/2003 vp, StVM 16/2004 vp ja VaVM 12/2003 vp). Sairausvakuutuksen rahoituksen epätasapaino on viime vuosina kasvanut, kun sairausvakuutuksen etuusmenot ovat jatkuvasti nousseet yleistä kustannus- ja ansiökehitystä nopeammin ja toisaalta samanaikaisesti sairausvakuutusmaksuja on alennettu. Valtion takuusuorituksilla on vuosittain jouduttu enenevästi turvaamaan sairausvakuutusrahaston maksuvalmiutta.

Uudistuksen lähtökohdat — rahoituksen selkeyttäminen, rahoituksen riippuvuuden vähentä-

minen vuosittaisista valtion talousarvioista ja vakuutusperiaatteen vahvistaminen — ovat valiokunnan näkemyksen mukaan oikeita. Ehdotetuilla uudistuksilla tasapainotetaan sairausvakuutuksen rahoitusta ja vähennetään sen riippuvuutta vuosittain tehtävistä budjettipäätöksistä. Luopuminen vuosittaisista arvonnäverotilityksistä ja tilitysten korvaaminen lisättyllä vakuutusmaksurahoituksella ovat omiaan osaltaan selkeyttämään rahoitusjärjestelmää.

Sairausvakuutuksen rahoituksen riittävyys turvattaisiin esityksen mukaan tiivistämällä kerättävien maksujen ja maksettavien etuuksien välistä yhteyttä. Maksujen ja etuuksien välisen yhteyden vahvistaminen korostaa vakuutusperiaatetta. Kun vakuutusmaksut määräytyvät vakuutusperiaatteen mukaisesti, selvitetään maksujen tarkistamistarve vuosittain ja vakuutusmaksujen määrä suhteutuu siten nykyistä paremmin vakuutettavaan riskiin. Jatkossa vakuutettujen tai työnantajien maksujen muutokset perus-

tuisivat lähtökohtaisesti vain sairausvakuutuksen rahoitukseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseen. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota ehdotuksen pohjana olleen työryhmän mietinnössä esiintuotuun seikkaan, että maksujen porrastaminen jatkossa esimerkiksi alueellisilla tai muilla rahoituksen tavoitteisiin liittyvillä perusteilla on vakuutusperiaatteen kannalta ongelmallista.

Uudistuksen toteutus on voimaantulovaiheessa eri rahoittajien kannalta kustannusneutraali siten, ettei uudistus voimaantulovaiheessa aiheuta muutoksia tulonjakoon. Työtulovakuutuksen kattamiseksi ehdotetaan perittäväksi uutta sairausvakuutuksen päivärahamaksua niiltä, joilla on palkka- tai työtuloja. Eläketulosta tai sosiaalietuuksista ei päivärahamaksua perittäisi. Eläke- ja etuustulosta perittäisiin jatkossa sairaanhoitomaksua, joka vuonna 2006 pysyisi 1,50 prosentin eli nykyisen sairausvakuutusmaksun suuruisena. Kun palkkatuloista tulee perittäväksi sekä päivärahamaksu että sairaanhoitomaksu, peritään palkka- ja työtulosta vuonna 2006 yhteensä 2,10 prosentin suuruista sairaanhoitomaksua.

Palkansaajien maksun nousu hyvitetään muuttamalla vuoden 2006 tuloveroperusteita ja yrittäjien maksun nousu muuttamalla vuoden 2006 tuloveroperusteita ja laajentamalla pysyvällä lainsäädännöllä yrittäjien työterveyshuoltoa. Työnantajan sairausvakuutusmaksun nousu vuonna 2006 hyvitetään alentamalla työnantajan kansaneläkemaksua eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä HE 125/2005 vp esitetyllä tavalla. Tuloverossa ja työnantajan kansaneläkemaksussa tehtävät hyvitykset koskevat uudistuksen voimaantulovaihetta. Valiokunta toteaa, että uudistuksen tulonjakovaikutusten kannalta on yhtälailla keskeistä kustannusrasituksen jakautuminen uudistuksen voimaantulovaiheen jälkeen. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että vuoden 2006 jälkeiselle ajalle kohdistuvaa maksujen nousupainetta seurataan tarkasti ja seurannan perusteella arvioidaan rahoitusvastuiden muutostarpeet tulevia maksuja vahvistettaessa. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Työterveyshuollon kehittäminen

Hallituksen alkuperäistä esitystä täydentävässä esityksessä ehdotetaan parannuksia yrittäjien työterveyshuoltoon sekä yrittäjien sairauspäivärahan omavastuuajan korvaamiseen. Yrittäjille korvataan vuoden 2006 alusta alkaen valtion varoista ennaltaehkäisevän työterveyshuollon lisäksi myös yrittäjän itselleen järjestämän sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannuksia. Yrittäjien työterveyshuollon parannuksilla kompensoidaan alkuperäisen esityksen johdosta nousevaa yrittäjien päivärahamaksua. Päivärahamaksu on yrittäjälle verotuksessa vähennyskelpoinen, mutta verotuksen kevennyksillä ei kaikissa tapauksissa päästä täyteen hyvitykseen.

Valiokunta pitää uudistusta kannatettavana, koska uudistuksella kannustetaan yrittäjiä työkykyä uhkaavien tekijöiden mahdollisimman varhaiseen toteamiseen ja niiden asianmukaiseen hoitamiseen. Uudistus kannustaa yrittäjiä järjestäytymään ennaltaehkäisevän työterveyshuollon piiriin, koska sairaanhoito korvataan vain, jos ennaltaehkäisevä työterveyshuolto on järjestetty. Uudistus saattaa näin osaltaan ehkäistä työperäisiä sairauksia, työssä uupumista ja varhaista eläkkeelle siirtymistä. Omasta jaksamisestaan huolehtimiseen kannustaa myös nyt ehdotettu yrittäjien sairauspäivärahan omavastuuajan lyhentäminen.

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus esittää tässä yhteydessä myös ehkäisevän työterveyshuollon korvausprosenttia nostettavaksi. Muutos vahvistaa pyrkimystä siirtä työterveyshuollossa entistä enemmän kokonaisvaltaiseen työntekijöiden turvallisuuden ja työkyvyn suojelemiseen ja terveyden edistämiseen. Uudistus tukee osaltaan pyrkimystä työurien jatkamiseen. Suuntamalla korvausjärjestelmän tuki erityisesti työterveyshuollon ehkäiseviin toimenpiteisiin voidaan työpaikoilla lisätä työkyvyn edistämiseen ja työssä jaksamiseen tähtäävää toimintaa.

Palkkakäsitteen yhtenäistäminen

Hallituksen esityksen mukaan päivärahamaksun perusteeksi tuleva palkka ehdotetaan määriteltäväksi siten, että se asiallisesti vastaisi työeläke-

vakuutusmaksujen ja eläkkeen perusteena käytettävää tulokäsitettä. Päivärahamaksun perusteena olevaa työtuloa käytettäisiin myös päivärahaetuksien perusteena olevana tulona. Samaa tulokäsitettä ehdotetaan hallituksen esityksessä HE 125/2005 vp myös työnantajan kansaneläkemaksun perusteeksi. Valiokunta pitää tulokäsitteiden yhtenäistämistä perusteltuna.

Hallitus on eduskunnalle antamassaan esityksessä työntekijän eläkeläiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2005 vp) esittänyt eläkkeen perusteena olevan palkan käsitettä tarkistettavaksi tulospalkkion osalta työntekijäin eläkeläissä 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen. Vastaava ehdotus sisältyy myös sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:ään hallituksen esityksessä HE 68/2005 vp. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että palkkakäsitteen tarkennus myös työntekijäin eläkelain 7 §:ään hyväksytään nyt käsiteltävänä olevan lainsäädäntökokoaisuuden yhteydessä.

Muilta osin valiokunnan hallituksen esityksiin sisältyviin lakiehdotuksiin ehdottamat muutokset johtuvat pääasiassa muussa lainsäädännössä hallituksen esityksen antamisen jälkeen tapahtuneista muutoksista. Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettua lakia valiokunta ehdottaa muutettavaksi perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

11 luvun 2 §. Työtulo. Pykälän 4 momentissa on lueteltu erät, joita ei pidetä palkkana. Momentin 5 kohdan perusteluissa ei ole tarkemmin määritelty, mitä säännöksessä tarkoitettaisiin työnantajayhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvalla yhtiöllä. Säännöksen tarkoituksena on, että erilaisten kannustinjärjestelmien perusteella työntekijöille annettavat suoritukset eivät olisi päivärahan perusteena olevaa palkkaa silloin, kun edun lopullinen arvo ei ole antamishetkellä täsmällisesti määriteltävissä. Valiokunta ehdottaa, että selvyiden vuoksi säännöstä muutettaisiin siten, että lainkohdassa tarkoitettuihin kon-

serneihin rinnastuvat myös muut vastaavat taloudelliset yhteenliittymät. Näin konserniyhtiön osakkeisiin rinnastuvat myös samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön julkisesti noteeratut osakkeet, esimerkiksi osuuspankkilaissa (1504/2001) tarkoitettujen osuuspankkien yhteenliittymän kohdalla ryhmän keskusrahallaitoksena toimivan liikepankin julkisesti noteeratut osakkeet.

18 luvun 1, 8, 11 ja 13 §. Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annettu laki ja kuntoutusrahalaki on kumottu 1.10.2005 voimaantulleella lailla. Luvun 1 §:n 1 momentissa, 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa sekä 13 §:n 1 momentissa olevat lakiviittaukset on muutettava viittauksiksi 1.10.2005 voimaantulleeseen lakiin Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista (566/2005).

18 luvun 19 §. Ulkomaille maksettava eläke maksuperusteena. Rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annettuun lakiin on hyväksytty eduskunnassa hallituksen esityksen HE 104/2005 vp perusteella muutos, jonka mukaan rajoitetusti verovelvollisen Suomesta saamaa eläkettä verotettaisiin vuoden 2006 alusta alkaen lähdeveron sijasta verotusmenettelystä annetun lain mukaisessa järjestyksessä tuloverolakia soveltaen. Pykälää tulee lähdeverouudistuksen vuoksi tarkistaa siten, että maksun perusteena olisi Suomesta ulkomaille maksettu eläke, josta on tehty tuloverolaisa tarkoitettua kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset, muun muassa eläketulovähennys. Tällöin rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan sairaanhoitomaksu määräytyy saman maksuperusteen mukaisesti kuin yleisesti verovelvollisen eläkkeensaajan maksu. Lähdeverotuksen poistumisen jälkeen kaikki sellaiset rajoitetusti verovelvolliset eläkkeensaajat, joille jäisi kunnallisverotuksessa verotettavaa eläketuloa, maksaisivat sen perusteella sairaanhoitomaksun, jos he asuvat sellaisessa EU/ETA-maassa, jonka antamista sairaanhoidon kustannuksista Suomi vastaa. Pelkkää kansaneläkettä saava vapautuu

eläketulovähennyksen vuoksi suorittamasta sairaanhoitomaksua.

18 luvun 24 §. Sairausvakuutuksen päiväraha-
maksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun
tarkistaminen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että täydentävässä esityksessä olevan 3 momentin mukaan asetuksenantajalla on valtuus muuttaa laissa säädettäväksi ehdotettuja prosenttimääriä ja siten lakia. Tarkasti sidottuakaan lain muuttamisvaltaa ei perustuslakivaliokunnan mukaan ole asianmukaista säätää asetuksenantajalle, ellei siihen ole erityisen painavia syitä. Pääsäännön mukaan lain muuttamisvallan tulee kuitenkin säilyä lainsäätäjällä. Perustuslakivaliokunta piti aiheellisena, että asetuksenantovaltuuden tarpeellisuutta vielä harkitaan. Kun perustuslakivaliokunta kuitenkin katsoi, että sinänsä asetuksenantajan harkintavalta on lain säännöksiin riittävästi sidottu, sosiaali- ja terveysvaliokunta ei pidä asiallisesti tarpeellisena, että sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentista säädettäisiin vuosittain lailla, ja tästä syystä ehdottaa pykälän hyväksyttäväksi hallituksen esityksen mukaisena.

18 luvun 32 §. Eräiden verotusta koskevien lakien soveltaminen. Edellä 19 §:n kohdalla mainitun eduskunnan hyväksymän lainmuutoksen mukaan rajoitetusti verovelvollista eläkkeensaajaa verotetaan vuoden 2006 alusta tuloverolain mukaisesti. Vero ja sairaanhoitomaksu pidätetään ennakkoperintälain mukaisesti myös rajoitetusti verovelvollisen eläkkeestä. Tämän vuoksi eläkkeensaajaa koskeva maininta on poistettava 4 momentista, ja säännös rajautuu näin koskemaan sairausvakuutusmaksun perimistä vain rajoitetusti verovelvolliselta työntekijältä. Lisäksi viittaus täsmennetään koskemaan sairausvakuutuslain 18 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja Suomessa työskenteleviä rajoitetusti verovelvollisia. Ulkomailla työskentelevien rajoitetusti verovelvollisten osalta sairausvakuutusmaksun perimisestä säädetään pykälän 2 momentissa.

Voimaantulosäännös. Työnantajille maksettava korvaus työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista nousee lain tullessa voimaan. Työntajat hakevat korvausta kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Vaikka useimmilla työnantajilla tilikausi on kalenterivuosi, on voimaantulosäännöksessä tarpeen ottaa huomioon työterveyshuollon kustannuksista maksettavaa korvausta koskevan lainkohdan soveltaminen voimaantuloaiheessa niihin työnantajiin, joilla tilikausi alkaa kalenterivuoden puolivälissä tai sen jälkeen ja jatkuu seuraavan vuoden puolelle. Valiokunta ehdottaa voimaantulosäännökseen lisättäväksi uuden 4 momentin, jossa tarkennetaan lainkohdan soveltamista vuonna 2006 eri aikoina alkaviin tilikausiin.

2. Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta

13 §. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan, että pykälän 4 momentissa olevan asetuksenantovaltuuden täsmentäminen on edellytys lain käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Lisäksi perustuslakivaliokunta katsoi, ettei päätöksen oikaisua voida jättää ehdotetulla tavalla pelkästään valtioneuvoston asetuksella säänneltäväksi vaan oikaisusta on säädettävä lain tasolla.

Valiokunta ehdottaa, että työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa asetuksessa olevat säännökset sosiaaliturvamaksun takaisinsäämisestä ja sitä koskevan päätöksen oikaisusta sisällytetään 13 §:ään sekä lakiin lisättäviin uusiin 13 a ja 13 b §:iin. Näin asetuksenantovaltuus on tarpeeton.

5. Laki tuloverolain muuttamisesta

Tuloverolakiin (1535/1992) on elokuun 1 päivänä 2005 voimaantulleella lailla (409/2005) lisätty uusi 127 e §, jossa säädetään opintolainavähennyksen tekemisestä. Pykälässä oleva maininta vakuutetun sairausvakuutusmaksusta on nyt hyväksyttävän lainsäädännön johdosta muutettava sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuksi.

7. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 8 luvun 66 §:n muuttamisesta

Koska kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annettu laki ja kuntoutusrahalaki on kumottu 1.10.2005 voimaantulleella lailla, ehdottaa valiokunta hallituksen esitykseen sisältyvien 3. ja 4. lakiehdotuksen sijasta hyväksyttäväksi 7. lakiehdotuksen, jossa hallituksen esityksessä tarkoitettu muutos ehdotetaan tehtäväksi Kansaneläkelain kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin.

8. Laki työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta

Valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi uuden 8. lakiehdotuksen, jolla toteutetaan eläkkeen perusteena olevan palkan määrittelyyn tarkistus, jota on ehdotettu eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä HE 45/2005 vp. Valiokunta ehdottaa kuitenkin, että 7 §:n 3 momentin 5 kohtaa muutettaisiin hallituksen esityksestä poikkeavasti siten, että lainkohdassa tarkoitettuihin konserneihin rinnastuvat myös muut vastaavat taloudelliset yhteenliittymät. Näin konserniyhtiön osakkeisiin rinnastuisivat myös samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön julkisesti noteeratut osakkeet vastaavasti kuin edellä sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:n kohdalla on ehdotettu. Muilta osin valiokunta viittaa hallituksen esitykseen HE 45/2005 vp sisältyviin lakiehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen HE 68/2005 vp sisältyvä 6. lakiehdotus ja hallituksen esitykseen HE 129/2005 vp sisältyvä 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että hallituksen esitykseen HE 68/2005 vp sisältyvät 3. ja 4. lakiehdotus hylätään,

*että hallituksen esitykseen HE 68/2005 vp sisältyvä 1. lakiehdotus ja hallituksen esitykseen HE 129/2005 vp sisältyvä 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuina ja yhdistettyinä 1. lakiehdotukseksi ja että hallituksen esitykseen HE 68/2005 vp sisältyvät 2. ja 5. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (**Valiokunnan muutosehdotukset**),*

*että hyväksytään uusi 7. ja 8. lakiehdotus (**Valiokunnan uudet lakiehdotukset**) ja*

*että hyväksytään yksi lausuma (**Valiokunnan lausumaehdotus**).*

*Valiokunnan muutosehdotukset***1.****Laki****sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 19 luvun 7 §:n 3 momentti,
muutetaan 11 luvun 2 §, 13 luvun 2 ja 5 § sekä 6 §:n 4 momentti, 18 luku ja 19 luvun 7 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 18 luku osaksi laissa 155/2005, sekä
lisätään 8 lukuun uusi 10 §, 19 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti ja 20 lukuun uusi 6 § seuraavasti:

8 luku

Sairauspäiväraha

10 §
 (Kuten HE 129/2005 vp)

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

2 §

Työtulo

(1—3 mom. kuten HE 68/2005 vp)
 Palkkana ei kuitenkaan pidetä:
 (1—4 kohta kuten HE 68/2005 vp)
 5) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin *tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään* kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;
 (6—10 kohta kuten HE 68/2005 vp)
 (5—7 mom. kuten HE 68/2005 vp)

13 luku

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

2, 5 ja 6 §
 (Kuten HE 129/2005 vp)

VI OSA

SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUS

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut*Yleiset säännökset*

1 §

Soveltamisala

Tämän lain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaiset etuudet ja korvaukset rahoitetaan siten kuin tässä laissa säädetään.

(2 mom. kuten HE 68/2005 vp)

2—7 §
 (Kuten HE 68/2005 vp)

Sairaanhoidovakuutuksen kulut ja rahoitus

8 §

Sairaanhoidovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoidovakuutuksen kuluja ovat:

(1 kohta kuten HE 68/2005 vp)

2) *Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain* mukaiset kuntoutusmenot;

(3—5 kohdat kuten HE 68/2005 vp)

9 ja 10 §

(Kuten HE 68/2005 vp)

Työtulovakuutuksen kulut ja rahoitus

11 §

Työtulovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia työtulovakuutuksen kuluja ovat:

1) tämän lain mukaiset päivärahaetudet ja *Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain* mukaiset kuntoutusrahat;

(2—4 kohta kuten HE 68/2005 vp)

(2—4 mom. kuten HE 68/2005 vp)

12 §

(Kuten HE 129/2005 vp)

13 §

Valtion rahoitusosuus ja yrittäjän lisärahoitusosuus

Valtion varoista rahoitetaan kulut, jotka aiheutuvat sellaisen 11 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen päivärahan tai kuntoutusrahan maksamisesta, joka on enintään 11 luvun 7 §:ssä tarkoitettun vähimmäismäärän suuruinen tai, kun on kysymyksessä *Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain* 35 §:ssä tarkoitettu kuntoutusraha, enin-

tään viimeksi mainitussa pykälässä tarkoitettun vähimmäismäärän suuruinen. Valtion varoista ei kuitenkaan rahoiteta niitä sairauspäivärahoja ja kuntoutusrahoja, jotka ovat enintään vähimmäismäärän suuruisia 12 luvun tai *Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain* 36 §:n 1 momentin tai 37 taikka 39 §:n mukaisen yhteensovituksen vuoksi. Lisäksi valtion varoista rahoitetaan kulut, jotka aiheutuvat 13 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettun sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaamisesta yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle.

(2 mom. kuten HE 129/2005 vp)

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun maksuperusteet

14—18 §

(Kuten HE 68/2005 vp)

19 §

Ulkomaille maksettava eläke maksuperusteena

Jos ulkomailla asuva eläkkeensaaja on rajoitetusti verovelvollinen, sairausvakuutuksen sairaanhoidomaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään eläketulon osalta Suomesta ulkomaille maksettavaa eläkettä, josta on tehty tuloverolaissa tarkoitettut kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset.

Vakuutusmaksujen määrä ja tarkistaminen

20 §

(Kuten HE 68/2005 vp)

21 §

(Kuten HE 129/2005 vp)

22—23 §

(Kuten HE 68/2005 vp)

24 §

(Kuten HE 129/2005 vp)

25—28
(Kuten HE 68/2005 vp)

Menettelyä ja muutoksenhakua koskevat säännökset

29—31 §
(Kuten HE 68/2005 vp)

32 §

Eräiden verotusta koskevien lakien soveltaminen

(1—3 mom. kuten HE 68/2005 vp)

Palkan tai korvauksen maksaja on velvollinen perimään 16 §:ssä tarkoitetun Suomessa työs-kentelevän rajoitetusti verovelvollisen vakuute-tun sairausvakuutusmaksun siten kuin rajoitetus-ti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verotta-misesta annetussa laissa säädetään lähdeveron perimisestä.

33—36 §
(Kuten HE 68/2005 vp)

19 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

3 ja 7 §
(Kuten HE 68/2005 vp)

20 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §
(Kuten HE 68/2005 vp)

Voimaantulosäännös

(1—4 mom. kuten HE 129/2005 vp)

Tämän lain 13 luvun 5 §:n 1 momenttia sovelletaan työnantajan tilikauteen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen, ja tilikauteen, joka on alkanut vuonna 2005 ja josta yli puolet sijoittuu vuoden 2006 puolelle. Tilikauteen, joka on alkanut vuonna 2005, ja josta enintään puolet sijoittuu vuodelle 2006, sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa ollutta säännöstä. (Uusi)

(6 mom. kuten HE:n 129/2005 vp 5 mom.)

2.

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (366/1963) 1 a ja 2 a §, sellaisina kuin ne ovat 1 a § laissa 578/1983 ja 2 a § laissa 705/2003,

muutetaan 1, 2, 3, 4, 13 ja 16 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § laissa 1119/1996 ja 1226/2004 sekä mainitussa laissa 705/2003, 2 § laeissa 1207/2001, 1149/2003 ja 773/2004, 3 § mainitussa laissa 1207/2001, 13 § mainitussa laissa 1119/1996 sekä 16 § laissa 547/2000 ja

lisätään lakiin uusi 13 a ja 13 b § seuraavasti:

1—4 §
(Kuten HE 68/2005 vp)

13 §
Työnantajalla on oikeus saada verovirastolta takaisin aiheettomasti tai liikaa suoritettu so-

siaaliturvamaksu sekä sosiaaliturvamaksu, joka on suoritettu sairausvakuutuslain 14 luvun 1 §:ssä tarkoitetun vuosilomapalkan tai lomakorvauksen perusteella.

(2 mom. kuten HE 68/2005 vp)

Säännöllisesti palkkaa maksava työnantaja voi vähentää palautettavan sosiaaliturvamaksun myöhemmin suoritettavasta sosiaaliturvamaksusta. Vähentäminen on tehtävä viimeistään maksun suorittamisvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana. Satunnaisesti palkkaa maksava työnantaja voi tehdä vastaavan vähennyksen myöhemmin samalta kalenterivuodelta maksettavan sosiaaliturvamaksun suorittamisen yhteydessä.

Säännöllisesti palkkaa maksavan työnantajan on toimitettava verovirastolle ilmoitus 3 momentissa tarkoitetuista vähennyksistä ennakkoperintälain 32 ja 33 §:ssä säädetyllä tavalla. Satunnaisesti palkkaa maksava työnantaja ilmoittaa tekemistään vähennyksistä vuosi-ilmoituksensa liitteenä.

13 a § (Uusi)

Aiheettomasti tai liikaa suoritettu työnantajan sosiaaliturvamaksu, jota ei voida vähentää

13 §:ssä tarkoitetulla tavalla, palautetaan hakemuksesta. Palautushakemus on tehtävä kuuden vuoden kuluessa sen vuoden lopusta lukien, jona liिकासuoritus on maksettu.

13 b § (Uusi)

Veroviraston on oikaistava 13 a §:n nojalla antamansa päätös, jos siinä on sattunut lasku-
virhe tai siihen verrattava erehdys tai palautus
muutoin todetaan kokonaan tai osittain aiheetto-
maksiksi.

Päätöksen oikaisussa noudatetaan soveltuvien osin, mitä ennakkoperintälain 40 ja 42 §:ssä säädetään.

16 §

(Kuten HE 68/2005 vp)

Voimaantulosäännös

(1 ja 2 mom. kuten HE 68/2005 vp)

Tämän lain 13—13 b §:ää sovelletaan myös ennen tämän lain voimaan tuloa maksettuihin työnantajan sosiaaliturvamaksuihin.

5.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 96 §:n otsikko ja 1 momentti, 127 c §:n 1 momentti, 127 e §:n 1 momentti ja 133 §, sellaisina kuin ne ovat, 96 §:n otsikko ja 1 momentti ja 133 § laissa 772/2004, 127 c §:n 1 momentti laissa 995/2000 sekä 127 e §:n 1 momentti laissa 409/2005, seuraavasti:

96 ja 127 c §
(Kuten HE 68/2005 vp)

127 e § (Uusi)

Opintolainavähennyksen tekeminen

Opintolainavähennys tehdään ensisijaisesti valtion tuloverosta. Vähennys tehdään ansiotu-

loista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa. Siltä osin kuin vähennys ylittää valtion tuloveron määrän, se tehdään kunnallisverosta, vakuutetun *sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta* ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa. Vähennys tehdään tuloverosta tehtävien muiden vähennysten sekä 131 ja 131 a §:ssä tarkoitettujen alijäämahyvitysten jälkeen.

---

133 §
(Kuten HE 68/2005 vp)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE 68/2005 vp)

Valiokunnan uudet lakiehdotukset:

7.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 66 §:n muuttamisesta

*Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (566/2005) 66 § seuraavasti:*

66 §

Rahoitus

Tämän lain mukaisten kustannusten rahoittamisesta säädetään *sairausvakuutuslaissa*.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

8.

Laki**työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 7 §:n 1 momentti, 7 §:n 3 momentin 4 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 885/2004, ja

lisätään 7 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 885/2004, uusi 4 a kohta, seuraavasti:

7 §

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkettä kartuttavaksi työansioksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvallaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (*sijaismaksaja*).

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeenä työstä ei pidetä muun muassa:

4) tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

4 a) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin taikka muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Sitä sovelletaan sellaiseen palkkioon, joka maksetaan työntekijälle lain voimaantulon jälkeen.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että vuoden 2006 jälkeiselle ajalle kohdistuvaa maksujen nousupainetta seurataan tarkasti ja seurannan perusteella arvioidaan rahoitusvastuiden muutostarpeet tulevia maksuja vahvistettaessa.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Juha Rehula /kesk
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Paula Risikko /kok
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Arto Seppälä /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pehr Löfv /r	Raija Vahasalo /kok
	Aila Paloniemi /kesk	Erkki Virtanen /vas
	Leena Rauhala /kd	Tuula Väättäin /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE

Perustelut

Mietinnön perusteella ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että sairausvakuutuksen rahoitus jaettaisiin kahteen osaan, sairaanhoitovakuutuksen ja työtulovakuutuksen rahoitukseen. Sairaanhoitovakuutuksen rahoitukseen vakuutetut ja valtio osallistuisivat yhtä suurella osuudella. Sairaanhoitoetuuksien rahoittamiseksi kaikilta vakuutetuilta perittäisiin 1,33 prosenttia sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua vuonna 2006. Eläke- ja etuustulojen osalta maksua perittäisiin kuitenkin 1,50 prosenttia. Ei ole mitään perusteita periä eläkeläisiltä enemmän sairaanhoitomaksua kuin muilta vakuutetuilta. Eläkeläisten taloudellinen asema on jo tällä hetkellä heikko. Eläkkeet alenevat yleisesti tänä vuonna 0,4—0,7 prosenttia eläketulosta riippuen. Pohjoismaiden matalinta kansaneläkettä nostettiin 14.10.2005 eduskunnassa merkityksettömällä viidellä eurolla. Eläkeläisille säädetty ylimääräinen 0,17 prosentin sairausva-

kuutusmaksu olisi taas uusi eläkeläisten taloutta rasittava toimenpide.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2.—8. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 18 luvun 20 § seuraavasti muutettuna:

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

20 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu

(1 mom. kuten StVM)

(2 ja 3 mom. *poist.*)

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2005

Eero Akaan-Penttilä /kok
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Paula Risikko /kok

Raija Vahasalo /kok
Leena Rauhala /kd
Erkki Virtanen /vas